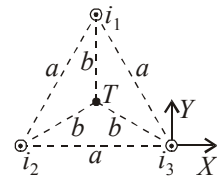
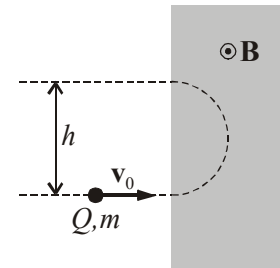

OSNOVE ELEKTROTEHNIKE II (UNI)
izpit, 29. januar 2007

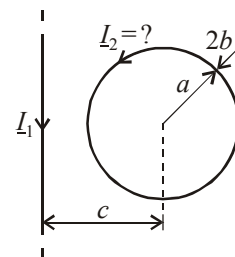
1. Vodniki trifaznega sistema leže v razmaku $a = 10$ cm. Toki v njih so:
 $i_1(t) = I_0 \cos(\omega t)$, $i_2(t) = I_0 \cos(\omega t - 2\pi/3)$ in $i_3(t) = I_0 \cos(\omega t + 2\pi/3)$;
 $I_0 = 100$ A, $\omega = 100\pi$ s⁻¹. Določite vektor gostote magnetnega pretoka $\mathbf{B}$ v
 točki T ob času $t_0 = 0$ s.

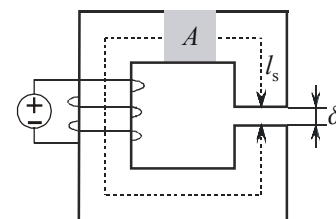
2. Elektron vstopi s hitrostjo $v_0 = 880$ km/s v območje homogenega magnetnega polja. Določite gostoto B magnetnega pretoka v tem območju, če elektron izstopi iz njega na višini $h = 1$ mm. Masa elektrona je $m = 9,11 \cdot 10^{-31}$ kg, njegov naboj pa $Q = -1,6 \cdot 10^{-19}$ C.

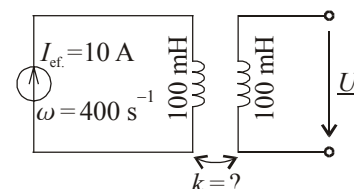
3. Dolg vodnik in krožni ovoj ($a = 10$ cm, $c = 16$ cm) iz žice premera $2b = 1$ mm ležita v isti ravnini. Induktivnost ovoja določa izraz $L \cong \mu_0 a (\ln(8a/b) - 7/4)$, medsebojno med vodnikom in ovojem pa izraz $M \cong \mu_0 (c - \sqrt{c^2 - a^2})$. Tok skozi vodnik je harmoničen (frekvence 1 MHz) in mu pripada kazalec $I_1 = 5$ A. Določite kazalec I_2 induciranegega toka v ovoju, če je električna upornost ovoja veliko manjša od reaktance ovoja.

4. Jedro dolžine $l_s = 2$ m in prereza $A = 20$ cm² ima zračno režo širine $\delta = 0,2$ mm. Aproksimativni izraz za začetno krivuljo magnetenja jedra je $B = K\sqrt{H}$, $K = 0,06$ T $\cdot \sqrt{\text{m/A}}$. Pred priključitvijo vira je bilo jedro razmagneteno. Koliko energije je vir oddal za magnetenje, da se je v reži dosegla gostota 0,9 T? Stresanje polja ob reži je zanemarljivo.

5. Kolikšen je faktor magnetnega sklopa k med tuljavama, če je efektivna vrednost izhodne napetosti $U_{\text{ef.}} = 200$ V?

$$\mu_0 = 4\pi \cdot 10^{-7} \frac{\text{V s}}{\text{A m}}$$

OSNOVE ELEKTROTEHNIKE II (UNI)

izpit, 29. januar 2007

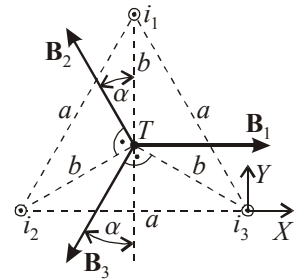
Rešitve

1. V enakostraničnem trikotniku je $b = a/\sqrt{3}$. Vektor gostote pretoka $\mathbf{B}$ v T določimo s superponiranjem prispevkov treh polj, katerih referenčne smeri opredeljuje desno pravilo (v našem primeru kot α , $\alpha = \pi/6$):

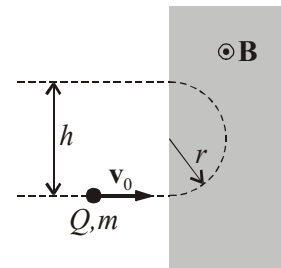
$$\mathbf{B}(T, t) = \mathbf{B}_1(T, t) + \mathbf{B}_2(T, t) + \mathbf{B}_3(T, t) \\ = \frac{\mu_0}{2\pi b} (i_1(t)\mathbf{e}_x + i_2(t)(-\mathbf{e}_x \sin \alpha + \mathbf{e}_y \cos \alpha) + i_3(t)(-\mathbf{e}_x \sin \alpha - \mathbf{e}_y \cos \alpha)).$$

Vrednosti tokov ob času $t_0 = 0$ s so: $i_1(t_0) = I_0$ in $i_2(t_0) = i_3(t_0) = -I_0/2$,

$$\text{zato je } \mathbf{B}(T, t_0) = \mathbf{e}_x \frac{3\mu_0 I_0}{4\pi b} = \mathbf{e}_x \frac{3\sqrt{3}\mu_0 I_0}{4\pi a} \cong \underline{\underline{\mathbf{e}_x 520 \mu\text{T}}}.$$

2. V območju homogenega magnetnega polja se giblje elektron po krožnici polmera $r = mv_0 / |Q|B$. Višina h , na kateri elektron izstopi iz tega območja, je potemtakem enaka premeru kroženja: $h = 2r = 2mv_0 / |Q|B$. Od tu sledi iskana gostota: $B = 2mv_0 / |Q|h \cong \underline{\underline{10 \text{ mT}}}$.

3. Lastno induktivnost ovoja in medsebojno med vodnikom in ovojem izračunamo iz podanih izrazov: $L \cong 707 \text{ nH}$ in $M \cong 44,1 \text{ nH}$. Zanjena enačba ovoja upornosti R se glasi: $RI_2 + j\omega LI_2 + j\omega MI_1 = 0$; ker pa je rečeno, da je $R \ll \omega L$, je $I_2 \cong -I_1 M / L \cong \underline{\underline{-312 \text{ mA}}}$.

4. Ob zanemaritvi stresanja polja sta doseženi gostoti v reži in jedru enaki: $B_0 = 0,9 \text{ T}$. Energijski

$$\text{vložek za magnetenje jedra je } W_{\text{Fe}} = A I_s w_{\text{Fe}} = A I_s \int_0^{B_0} H dB = A I_s \int_0^{B_0} (B/K)^2 dB = \frac{A I_s B_0^3}{3K^2} = 0,27 \text{ J},$$

akumulirana energija v polju reže pa je $W_0 = A \delta w_0 = A \delta B_0^2 / (2\mu_0) \cong 0,13 \text{ J}$. Obe energiji da vir:

$$W = W_{\text{Fe}} + W_0 \cong \underline{\underline{0,4 \text{ J}}}.$$

5. Kazalec napetosti odprtih sponk je $\underline{U} = j\omega M \underline{I} \Rightarrow U_{\text{ef.}} = \omega M I_{\text{ef.}} \Rightarrow M = U_{\text{ef.}} / (\omega I_{\text{ef.}}) = 50 \text{ mH}$. Iz zveze med medsebojno in lastnima induktivnostma sledi faktor sklopa: $k = M / \sqrt{L_1 L_2} = \underline{\underline{0,5}}$.